

Warszawa, 03-04-2026 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Wojciech Brzozowski

ZPM.542.35.2026.MK

Pan
gen. dyw. SG Robert Bagan
Komendant Główny Straży Granicznej
Al. Niepodległości 100
02-585 Warszawa

Szanowny Panie Komendancie,

Rzecznik Praw Obywatelskich, na podstawie art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264; dalej: ustawa o RPO), prowadzi postępowanie wyjaśniające w sprawie planowanej w kolejnym tygodniu deportacji obywateli Afganistanu.

Z posiadanych przez Rzecznika informacji wynika, że w terminie od 10 do 12 kwietnia 2026 r. miała zostać zaplanowana deportacja obywateli Afganistanu do Kabulu. Rzecznik nie dysponuje jednak konkretną datą operacji ani danymi osobowymi osób nią objętych.

Pozwolę sobie zauważyć, że Rzecznik Praw Obywatelskich dostrzega wątpliwości dotyczące praktyki deportowania cudzoziemców do krajów niebezpiecznych – takich jak Afganistan – w szczególności w sytuacjach, w których osoby te nie miały realnej możliwości złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Jak wynika z opublikowanych we wrześniu 2025 r. przez Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców (dalej: UNHCR) wytycznych „Guidance

Note on Afghanistan – Update II”¹ (dalej: wytyczne), w Afganistanie utrzymuje się poważny kryzys praw człowieka, kryzys humanitarny oraz niestabilna (niebezpieczna) sytuacja wewnętrzna. Oznacza to, że osoby deportowane do Afganistanu mogą być narażone na utratę życia, wolności lub bezpieczeństwa osobistego, a także na tortury bądź nieludzkie lub poniżające traktowanie albo karanie. W wytycznych UNHCR wzywa państwa do umożliwienia cywilom uciekającym z Afganistanu dostępu do swoich terytoriów, zagwarantowania im prawa do ubiegania się o azyl oraz zapewnienia poszanowania zasady non-refoulement². Według UNHCR sytuacja w Afganistanie jest niestabilna i może taka pozostać w najbliższym czasie, co stwarza poważne wyzwania dla zapewnienia bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia nawet tym osobom, które nie chcą lub nie mogą uzyskać ochrony międzynarodowej³. Co więcej, od czasu opublikowania ww. wytycznych rozpoczął się otwarty konflikt zbrojny pomiędzy Afganistanem a Pakistanem, w ramach którego pakistańskie wojsko m.in. prowadziło ataki lotnicze na Kabul.

Na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o RPO, zwracam się do Pana Komendanta o poinformowanie Rzecznika o dokładnym terminie planowanej operacji oraz wskazanie, skąd będzie ona realizowana. Proszę też o przekazanie do Biura RPO listy obywateli Afganistanu, którzy mają zostać objęci ww. deportacją.

Proszę o poinformowanie Rzecznika, czy pełnomocnicy ww. cudzoziemców zostali poinformowani o planowanej deportacji, a jeżeli tak, to kiedy taka informacja została im przekazana oraz czy zostało im zakomunikowane, którzy z ich mocodawców mają być nią objęci.

Ponadto proszę o informację, czy organizacje pozarządowe uprawnione do monitorowania operacji powrotowych na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 kwietnia 2014 r. w sprawie obecności przedstawicieli organizacji pozarządowych w toku działań związanych z doprowadzaniem cudzoziemca do granicy albo do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje doprowadzony (Dz. U. poz. 534) zostały poinformowane o planowanej deportacji oraz czy któraś z nich zgłosiła do organów SG swój udział.

¹ Pełna treść wytycznych UNHCR „Guidance Note on Afghanistan – Update II”: https://www.refworld.org/sites/default/files/2025-09/afg_guidance_note_update_ii_-_september_2025_1.pdf [dostęp: 3 kwietnia 2026 r.].

² Zob. par. 9 wytycznych UNHCR.

³ Zob. par. 51 wytycznych UNHCR.

Zwracam się wreszcie do Pana Komendanta o poinformowanie Rzecznika, czy w świetle ww. okoliczności Straż Graniczna rozważyła wstrzymanie deportacji obywateli Afganistanu do kraju pochodzenia. Jeżeli nie, zwracam się o ponowne rozważenie tej możliwości.

Z poważaniem

Wojciech Brzozowski

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/